

Erind Vrapci: Studimi i treguesve morfologjikë e prodhues të lule ballsamit (Hypericum perforatum L.) në rrethin e Kamenices. Punim diplome master. FBV Prishtinë, Korrik 2023.

**UNIVERSITETI I PRISHTINËS “HASAN PRISHTINA”
FAKULTETI I BUJQËSISË DHE VETERINARISË
DEPARTAMENTI: LAVËRTARI & PERIMTARI**

**STUDIMI I TREGUESVE MORFOLOGJIKË E PRODHUES TË LULE
BALLSAMIT (*HYPERICUM PERFORATUM L.*) NË RRETHIN E
KAMENICES**

PUNIM DIPLOME MASTER

Mentori:

Prof. Dr. Imer Rusinovci

Kandidatja:

Erind VRAPCI

Prishtinë, Korrik- 2023

P ë r m b l e d h j e

Bimët mjekësore jo vetëm në të kaluarën por edhe në ditët tona mbeten burimi dhe pasuria më madhe e njeriut, në luftën kundër sëmundjeve të ndryshme. Që nga fillimi i njerëzimit u njohën vetitë terapeutike (kuruese) të këtyre bimëve. Në kohërat e vjetra, praardhësit tanë i besonin instiktit, duke njohur këtë apo atë bar, në këtë apo atë lule, këtë apo atë rrënjë, elementin e nevojshëm për të dezinfektuar një plagë, për të përtharë një plagosje, për të luftuar një sëmundje. Ndoshta, sepse në ato kohë, vdekjet ishin të parakohshme. Ishte epoka e Jul Qezarit, kur “makina korrëse e madhe “do të fillonte të “korrite” viktimat e saj midis 40-vjeçarëve.

Qëllimi i studimit ishte përcaktimi i treguesve morfologjikë e prodhues dhe variacioni nën ndikimin e kushteve klimatike e tokësore. Vendet e marrjes së mostrave bimore ishin fshatrat: Zajqec, Tugjec, Lisoc dhe Gregjenik. Të dhënat u matën në dyzetë bimë (4 x 10) të përzgjedhura rastësisht nga tetëdhjetë bimë të shkullura. Për treguesit u bë përpunimi i të dhënave, për të përcaktuar variancën e tyre për secilën pikë dhe ballafaqimi midis pikave. U llogaritën koeficientët e bashkëlidhjeve midis treguesve morfologjikë të matur.

Gjatësia e lulërisë, gjatësia e pjesës së tregëtueshme paraqesin ndryshime të vogla ndërsa treguesi tjetër që paraqet më shumë interes, pesha e pjesës së tregëtueshme paraqet ndryshime më të mëdha. Ajo paraqet ndryshime për secilën pikë dhe midis pikave.

Lidhje më të fortë treguan gjatësia e lulërisë me peshën pjesës së tregëtueshme të lulërisë, ndërsa më të dobët dy gjatësitë e lulërisë. Midis treguesve të studiuar rezultuan bashkëlidhje të forta dhe të mesme, ndërsa midis pikave realizuam variacion të theksuar për të gjithë treguesit.

A b s t r a c t

Medicinal plants, not only in the past but also in our days, remain the source and the greatest wealth of man, in the fight against various diseases. Since the beginning of mankind, the therapeutic (healing) properties of these plants have been recognized. In the old days, our ancestors trusted instinct, recognizing this or that herb, in this or that flower, this or that root, the element needed to disinfect a wound, to dry a wound, to fight a disease. Perhaps, because in those days, deaths were premature. It was the era of Jul Qezari, when the "big reaper" would start to "harvest" its victims among the 40-year-olds.

The purpose of the study was to determine the morphological and productive indicators and the variation under the influence of climatic and land conditions. The places of plant sampling were the villages: Zajqec, Tugjec, Lisoc and Gregjenik. Data were measured on forty plants (4 x 10) randomly selected from eighty uprooted plants. For the indicators, data processing was done to determine their variance for each point and comparison between points. Correlation coefficients between the measured morphological indicators were calculated.

The length of the flower, the length of the marketable part show small changes while the other indicator that represents more interest, the weight of the marketable part shows bigger changes. It represents changes for each point and between points.

The strongest correlation was shown by the length of the flower with the weight of the marketable part of the flower, while the two lengths of the flower were weaker. Between the indicators studied, there were strong and medium correlations, while between the points we realized significant variation for all the indicators.